

Małgorzata Biegajło

Potrzeby, oczekiwania,
wartości rodziców
a koncepcja pracy placówki

Tekst: Małgorzata Biegajło

Nauczyciel konsultant biologii, wychowania do życia w rodzinie oraz ds. kadry kierowniczej oświaty, koordynator procesu kompleksowego wspomagania w powiecie pabianickim, od 10 lat dyrektor Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach; były wieloletni dyrektor Prywatnego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Ksawerowie, ekspert ds. oceny projektów unijnych, czynny egzaminator OKE w Łodzi, autorka i współautorka wielu projektów finansowanych z funduszy europejskich, wykładowca wyższych uczelni, autorka publikacji przedmiotowych oraz metodycznych.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Leśniewska

Redakcja i korekta:

Anna Wawryszuk

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Anna Wawryszuk

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp	4
Warsztaty dla rodziców „Potrzeby, oczekiwania, wartości rodziców a koncepcja pracy przedszkola”	4
Wprowadzenie do warsztatów	4
Ustalenie oczekiwań rodziców	6
Etap planowania.....	6
Dalsze działania włączające rodziców	7
Diagnoza stanu wyjściowego środowiska rodziców	7
Wartości ważne dla środowiska rodziców i nauczycieli.....	8
Tworzenie koncepcji pracy.....	8
Podsumowanie.....	9

Wstęp

W ramach realizacji procesu kompleksowego wspomagania w Przedszkolu Miejskim nr 4 im. Misia Uszatka w Pabianicach, w obszarze „Budowa koncepcji pracy przedszkola”, przeprowadzona została przeze mnie oraz innych pracowników Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach diagnoza. Wykazała ona potrzebę włączenia rodziców w proces planowania, realizacji i modyfikacji pracy placówki. Za cele wspomagania postawiliśmy sobie:

- zdobycie przez rodziców wiedzy i umiejętności w zakresie zasad tworzenia koncepcji pracy,
- uświadomienie rodzicom potrzeby wspólnego z nauczycielami wypracowania koncepcji pracy przedszkola,
- dokonanie przez rodziców oceny zasobów i potrzeb placówki.

Dzięki podjęciu i zrealizowaniu wielu działań z udziałem rodziców osiągnęliśmy wszystkie zaplanowane cele. W efekcie realizacji tego procesu rodzice wykazali ogromne zaangażowanie w stworzenie i upowszechnienie nowej koncepcji placówki. Nastąpiło wzmocnienie i udoskonalenie współpracy nauczycieli z rodzicami. Poza tym nauczyciele zbudowali swój autorytet, zyskali zaufanie rodziców oraz poznali ich potrzeby, oczekiwania i wartości, które zostały wykorzystane i uwzględnione w opracowanej koncepcji pracy przedszkola.

Warsztaty dla rodziców „Potrzeby, oczekiwania, wartości rodziców a koncepcja pracy przedszkola”

Wprowadzenie do warsztatów

Pierwszym działaniem włączającym rodziców w proces opracowania koncepcji pracy przedszkola było przeprowadzenie szkolenia, które miało następujące cele:

- 1) Uświadomienie rodzicom potrzeby wspólnego z nauczycielami opracowania koncepcji pracy przedszkola.
- 2) Uświadomienie rodzicom czynników ułatwiających i utrudniających budowanie koncepcji pracy przedszkola.
- 3) Zapoznanie rodziców z argumentami za posiadaniem przez PM Nr 4 własnej koncepcji pracy.
- 4) Zdobycie wiedzy na temat struktury i ogólnych założeń koncepcji pracy przedszkola.
- 5) Zapoznanie rodziców z etapami tworzenia koncepcji pracy przedszkola.
- 6) Zaplanowanie form współpracy rady rodziców z radą pedagogiczną przy tworzeniu koncepcji pracy przedszkola.
- 7) Zdiagnozowanie potrzeb i oczekiwań rodziców wobec przedszkola – lista wartości, wybór kształtowanych u dzieci postaw.

8) Świadome i aktywne włączenie się rodziców do procesu tworzenia koncepcji pracy przedszkola.

W warsztatach tych uczestniczyli wszyscy członkowie rady rodziców oraz nauczyciele – liderzy zespołów zadaniowych. Szkolenie rozpoczęła dyrektorka przedszkola, która w swoim wystąpieniu przedstawiła wnioski i rekomendacje z poprzedniego procesu kompleksowego wspomagania, m.in. wskazała na potrzebę opracowania nowej koncepcji ukierunkowanej na rozwój u dzieci kompetencji kluczowych. Omówiła także przyjęty przez radę pedagogiczną obecny program wspomagania oraz rolę Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego (PODniDM) w Pabianicach w jego realizacji. Jednocześnie rodzice dowiedzieli się, że dyrektorka i rada pedagogiczna chcą opracować nową koncepcję działania przedszkola, która będzie stawiała na wysoką jakość pracy i rozwój kompetencji kluczowych dzieci oraz w pełni zaspokajała potrzeby i oczekiwania środowiska lokalnego. Rodzicom zaproponowano przyjęcie roli partnera działań, oczekując ich bezpośredniego zaangażowania w opracowanie i upowszechnienie wspólnej koncepcji pracy przedszkola. Rolą osób wspomagających było zaprezentowanie i omówienie argumentów przemawiających za posiadaniem przez przedszkole koncepcji opracowanej z udziałem rodziców. Materiał został przygotowany m.in. na podstawie *Komentarza do wymagania „Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy”* Danuty Elsner (2011).

Kolejnym punktem szkolenia było omówienie struktury koncepcji pracy placówki oraz etapów procesu jej tworzenia. Po dyskusji ustalono, co należy zrobić, aby dobrze przygotować się do jej opracowania. Za punkt wyjścia wybrano działania takie jak ocena zasobów oraz diagnoza aktualnych potrzeb przedszkola (zastosowanie analizy SWOT). Do pracy przystąpili wspólnie nauczyciele, rodzice i pracownicy niepedagogiczni. Następnie, wykorzystując burzę mózgów, określiliśmy, co może ułatwić oraz co może utrudnić wspólne stworzenie koncepcji pracy przedszkola. Powstała długa lista czynników, która skłoniła rodziców i nauczycieli do refleksji. Wśród czynników sprzyjających współpracy pojawiły się m.in. otwartość, zaufanie, empatia, motywacja do działania. Natomiast wśród blokujących zobaczyliśmy osądzanie, zniecierpliwienie, przemęczenie. Za kryterium sukcesu współpracy rodziców i nauczycieli uznano zmotywowanie i zaangażowanie do działania co najmniej połowy rodziców wszystkich dzieci uczęszczających do tego przedszkola.

W dalszej części szkolenia naszym wspólnym celem było zaplanowanie form współpracy rady rodziców z radą pedagogiczną. Rodzice zaproponowali uczestnictwo swoich przedstawicieli w pracach kilku zespołów zadaniowych, m.in. przeprowadzającego diagnozę potrzeb oraz opracowującego treść koncepcji i sposoby jej upowszechnienia. Przedstawili również propozycję uaktywnienia wszystkich rodziców przez sieć internetową. W efekcie wspólnej pracy warsztatowej opracowano wstępny plan działania, którego celem był aktywny udział rodziców w tworzeniu koncepcji pracy przedszkola.

Ustalenie oczekiwań rodziców

Wstępna diagnoza potrzeb rodziców, czyli poznanie ich oczekiwań wobec bazy i otoczenia przedszkola, nauczycieli, pracowników oraz dyrekcji przedszkola, odbyło się z wykorzystaniem ćwiczenia w grupach. W tym celu członkowie rady rodziców zostali podzieleni na trzy grupy, z których każda miała za zadanie określić słabe i mocne strony przedszkola oraz jego szanse i zagrożenia, biorąc pod uwagę punkt widzenia nauczycieli, dyrektora i organu prowadzącego oraz pracowników niepedagogicznych. Grupa nauczycieli uczestnicząca w szkoleniu wcieliła się w rolę rodziców. To ćwiczenie było próbą zidentyfikowania i skonfrontowania oczekiwań rodziców i nauczycieli oraz ustalenia, co jest dla tego przedszkola najważniejsze i jaka jest jego specyfika. Grupy wspaniale wcieliły się w swoje role, a po zaprezentowaniu wyników pracy okazało się, że punkt widzenia nauczycieli i rodziców jest w wielu kwestiach różny. Na przykład zdaniem nauczycieli oferta edukacyjna przedszkola jest bardzo bogata i wystarczająca, zdaniem rodziców powinno się ją poszerzyć o zajęcia taneczne i gimnastykę korekcyjną. Po krótkiej refleksji nad wnioskami okazało się, że dla osiągnięcia zaplanowanych efektów konieczna jest integracja wszystkich podmiotów przedszkola wokół działania na rzecz budowania koncepcji.

Kolejnym etapem szkolenia było opracowanie przez rodziców listy wartości istotnych z ich punktu widzenia oraz z punktu widzenia kształtowanych u dzieci postaw. Zadaniem przedszkola jest bowiem współpraca i wspieranie rodziców w realizowaniu ich koncepcji wychowania. W związku z powyższym konieczne było poznanie oczekiwań rodziców związanych z trzema wymiarami wychowania:

- 1) cele wychowawcze stawiane przez rodziców w procesie wychowawczym,
- 2) przyszłość ich dziecka,
- 3) oczekiwania w stosunku do placówki w zakresie wspomagania dziecka w rozwoju¹.

Lista wartości wypracowana na warsztatach metodą kuli śnieżkowej była początkiem budowy misji przedszkola oraz sylwetki absolwenta. Wartościami wskazanymi przez rodziców jako najważniejsze było zdrowie i bezpieczeństwo dzieci.

Etap planowania

Ostatnią fazą warsztatów było wypracowanie planu współpracy rady rodziców z radą pedagogiczną. W efekcie rodzice opracowali wstępny plan działania, ustalono terminy diagnozy oraz osoby odpowiedzialne za analizę zebranych informacji. Podjęto również decyzję, że po przeprowadzonej analizie oczekiwań rodziców wobec przedszkola nauczyciele zorganizują spotkania we wszystkich grupach przedszkolnych w celu przekazania wyników badań oraz podjęcia dalszego dialogu i współpracy przy tworzeniu koncepcji pracy placówki.

¹ B. Gaś, W. Poleszak, *Opracowujemy i ewaluujemy program wychowawczo-profilaktyczny szkoły*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017.

Na zakończenie spotkania nastąpiło podsumowanie warsztatów oraz krótka refleksja, w wyniku której Rada Rodziców PM nr 4 w Pabianicach świadomie i aktywnie zadeklarowała włączenie się do procesu tworzenia koncepcji pracy placówki. I jak się okazało w trakcie dalszej realizacji programu wspomagania, ponad 70% ogółu rodziców wzięło aktywny udział w procesie jej tworzenia.

Dalsze działania włączające rodziców

Diagnoza stanu wyjściowego środowiska rodziców

Działaniem, które potwierdziło ogromne zaangażowanie się rodziców w proces budowania i realizacji koncepcji pracy przedszkola, było badanie potrzeb oraz ocena zasobów przedszkola przeprowadzone w środowisku przedszkolnym. Przedstawiciele rady rodziców, we współpracy z jednym z zespołów nauczycieli, opracowali własną ankietę, a następnie przeprowadzili badanie wśród rodziców dzieci z poszczególnych grup przedszkolnych. Rodzice sami też opracowali wyniki badań, które miały na celu ocenę organizacji pracy przedszkola, bazy i wyposażenia placówki oraz relacji interpersonalnych między rodzicem a nauczycielem oraz rodzicem a pracownikiem niepedagogicznym.

W ankietach rodzice bardzo wysoko ocenili organizację pracy przedszkola. Wskazali na duże zaangażowanie kadry pedagogicznej w realizację zadań związanych z rozwojem dzieci, w tym podkreślili szczególne zaangażowanie w proces opiekuńczo-wychowawczo-dydaktyczny i realizację harmonogramu uroczystości przedszkolnych. Równocześnie wyrazili potrzebę sprawniejszego przepływu informacji. Ankietowani w zdecydowanej większości akceptowali wykorzystywane metody i formy współpracy nauczycieli z rodzicami oraz uznali ofertę zajęć dodatkowych w przedszkolu za wystarczającą. Pojawiła się sugestia rodziców dotycząca poszerzenia oferty o tańce i gimnastykę korekcyjną. Na pytanie o to, czy przedszkole zapewnia dzieciom bezpieczeństwo, wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi twierdzącej. Poza tym rodzice wyrazili się bardzo pozytywnie na temat współpracy z dyrektorem przedszkola. Z analizy odpowiedzi na pytania dotyczące relacji rodzic – pracownicy przedszkola – rodzic i pomoc nauczyciela – dziecko wynikało, iż rodzice pozytywnie oceniają powyższe relacje. Udzielając odpowiedzi na pytania dotyczące wystroju, wyposażenia i czystości budynku – rodzice mogli wyrazić nie tylko swoją opinię, ale także zaproponować w tym obszarze swoje pomysły na zmianę. Na przykład zaproponowali doposażenie ogrodu przedszkolnego oraz budowę boiska. Rodzice wskazali też na potrzebę dodania na stronie internetowej przedszkola zakładki „Komunikaty” i umieszczania tam informacji z tablicy ogłoszeń. Prezentacja i omówienie wyników badań odbyły się w czasie wspólnych konsultacji przedstawicieli wszystkich respondentów z udziałem eksperta i dyrektora przedszkola, a następnie w każdej grupie przedszkolnej podczas zebrań z rodzicami. Poznanie potrzeb rodziców dało nauczycielom ogromną satysfakcję, pozwoliło na zbudowanie autorytetu oraz zapewniło dalszą, aktywną i twórczą współpracę z nimi.

Wartości ważne dla środowiska rodziców i nauczycieli

Na tym etapie realizacji programu wspomagania przeprowadziliśmy jeszcze jedno badanie wśród nauczycieli oraz rodziców we wszystkich grupach przedszkolnych. Jego celem było poznanie i porównanie systemu wartości rodziców i nauczycieli. W przygotowanej przez nauczycieli ankiecie poprosiliśmy rodziców o wybranie z katalogu pięciu wartości, które ich zdaniem są najważniejsze. Przy tworzeniu katalogu wykorzystano listę wartości stworzoną przez rodziców i nauczycieli podczas szkolenia na temat „Potrzeby, oczekiwania, wartości rodziców a koncepcja pracy przedszkola”. Analiza wyników badań pozwoliła stwierdzić, że najwyżej cenionymi wartościami są dla rodziców: miłość, zdrowie, bezpieczeństwo oraz akceptacja, zaufanie i rozwój osobisty. Najistotniejszymi wartościami dla nauczycieli okazały się: bezpieczeństwo, mądrość, akceptacja, radość oraz zdrowie. Następnie wyniki i wnioski z analizy obu badań zostały wykorzystane w procesie tworzenia misji przedszkola oraz sylwetki absolwenta.

Tworzenie koncepcji pracy

Poszczególne etapy przygotowywania koncepcji pracy przedszkola realizowali nauczyciele i rodzice podzieleni na różne zespoły zadaniowe. Przedstawiciele rodziców oraz dyrektor przedszkola stanowili jeden z zespołów opracowujących własną propozycję koncepcji pracy przedszkola. Wszystkie zespoły wykorzystywały wyniki przeprowadzonych wcześniej badań i analiz. Następnie podczas wspólnych konsultacji z ekspertem poszczególne zespoły prezentowały swoje propozycje, by wreszcie przygotować wspólnie jeden dokument odpowiadający oczekiwaniom rodziców, nauczycieli, pracowników niepedagogicznych oraz środowiska lokalnego (m.in. szkół podstawowych, do których uczęszczają absolwenci tego przedszkola).

Prezentacja projektu koncepcji pracy Przedszkola Miejskiego nr 4 w Pabianicach odbyła się podczas ogólnego zebrania wszystkich rodziców, w czasie którego wypowiadali swoje opinie na temat poszczególnych punktów dokumentu oraz prosili o wyjaśnienia niezrozumiałych dla nich zapisów. Wyjaśnień udzielała dyrektor przedszkola oraz obecni na zebraniu nauczyciele – członkowie zespołu opracowującego treść koncepcji. Rodzice zaproponowali kilka zmian w dokumencie, a mianowicie:

- 1) W misji należy dopisać informacje o panującej w przedszkolu miłej atmosferze oraz o tym, że dziecko w tym przedszkolu czuje się dobrze.
- 2) W części dotyczącej tego, co przedszkole zapewnia, należy dopisać informacje o tym, że rytmika jest realizowana w przedszkolu na tak wysokim poziomie, że zajęcia te przygotowują dzieci do podjęcia nauki w szkole muzycznej.
- 3) W części dotyczącej oferty przedszkola należy podkreślić, iż liczba godzin zajęć z języka angielskiego w PM Nr 4 jest zwiększona na tyle, że dzieci w szkole podstawowej poddawane ocenie znajomości języka angielskiego wykazują poziom wyższy od dzieci uczęszczających do innych przedszkoli.

W dalszej części zebrania rodziców, w którym uczestniczyły także osoby wspomagające przedszkole, odbyła się krótka dyskusja na temat sposobów upowszechnienia opracowanej koncepcji pracy przedszkola wśród rodziców. Padły następujące propozycje:

- 1) drogą e-mailową wśród wszystkich rodziców przedszkolaków PM nr 4 w Pabianicach – zadanie dla komitetów rodzicielskich poszczególnych grup;
- 2) zamieszczenie dokumentu na stronie internetowej przedszkola;
- 3) omówienie koncepcji na najbliższych zebraniach rodziców w każdej z grup.

Następnie dyrektor przedszkola przedstawiła radzie pedagogicznej do uchwalenia dokument „Koncepcja pracy Przedszkola Miejskiego nr 4 w Pabianicach na lata 2016–2020”, w którym zostały uwzględnione wszystkie zmiany zaproponowane przez radę rodziców.

Podsumowanie

Przyjęta koncepcja pracy PM nr 4 w Pabianicach jest dziś powszechnie znana i akceptowana przez całą społeczność przedszkolną. Zawiera wizję, misję, atuty przedszkola, opis sylwetki absolwenta oraz priorytety do realizacji w kolejnych czterech latach szkolnych. Współpraca z rodzicami została wyeksponowana jako jeden z najważniejszych atutów tego przedszkola. Podkreślono m.in. wypracowanie wspólnych zasad wychowawczo-dydaktycznych oraz angażowanie rodziców do różnych działań na rzecz przedszkola, np. akcje charytatywne, pozyskiwanie środków finansowych czy współorganizowanie i udział w uroczystościach. W opinii rodziców koncepcja nastawiona jest na szeroki rozwój dziecka oraz w pełni zaspokaja potrzeby i oczekiwania środowiska lokalnego.

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

